

N:o 48.

Ank. till Riksd. kansli den 18 april 1902, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af vissa kronan tillhöriga tomter inom Marstrands stad.

(I. A.)

Kongl. Maj:t har, under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 7 sistlidne februari, uti en till Riksdagen samma dag aflåten proposition (n:o 58) föreslagit Riksdagen medgifva, att de kronan tillhöriga tomterna n:is 1, 1 a, 1 b, 1 c, 1 d, 8, 9, 10 a, 10 b, 11, 64, 98, 127, 132, 132 a, 132 b, 144, 145, 148, 151, 152, 154, 155, 156 och 157 a inom Marstrands stad måtte få försäljas för ett belopp, ej understigande 45,083 kronor 15 öre,

samt att, vid bifall till en af Kongl. Maj:t den 7 februari 1902 jemväl aflåten proposition om bildande af en fond, benämnd »Landtförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål», de genom försäljningen inflytande medel finge nämnda fond tilläggas.

Till ofvanberörda statsrådsprotokoll har departementschefen i ärendet anfört följande.

Uti skrifvelse den 25 augusti 1896 hade handlanden Emil Österlind med flere innehafvare af Kongl. Maj:t och kronan tillhöriga tomter inom staden Marstrand anhållit att få friköpa samma tomter samt till

stöd för denna framställning anfört, bland annat, att ifrågavarande tomter till största delen vid upplåtelsen utgjort för kronan värdelösa moras och bergklintar, som kraft mycken möda och stor kostnad från arrendatorernas sida, innan de blifvit försatta i sådant skick, att de kunnat bebyggas, samt att den för tomterna, som i allmänhet utarrenderades på tre år i sänder, betingade lega ursprungligen varit måttlig, men att arrendatorerna, särskildt under senaste tiden, för att efter utgången arrendetid få bibehålla tomterna måst underkasta sig betydliga förhöjningar, som, utan att för staten vara af nämnvärd betydelse, för dem varit högst känbara. Härjemte hade sökandena framhållit, att stadens utvidgning och förkofran motverkades af osäkerheten i besittningsrätten, hvartill komme, att arrendatorerna, som icke kunde få sina hus intecknade, i följd häraf saknade erforderliga medel för att å tomterna uppföra sådana byggnader, som för dem sjelfva och för staden Marstrand såsom badort skulle vara fördelaktigast.

Enligt ansökningen vidfogadt utdrag af protokoll vid stadsfullmäktiges sammanträde den 10 april 1896 hade stadsfullmäktige beslutit att på det kraftigaste understödja ansökningen under uttalande af den åsigten, att det vore af den största vigt för staden, om till dess fria disposition öfverlemnades sådana inom stadens planlagda område befintliga tomter, som icke blifvit af kronan inköpta, samt att af kronan inköpta tomter finge friköpas, dervid hänsyn borde tagas till det inköpspris, desamma ursprungligen betingat, men icke till de högt uppdrifna arrendeafgifterna, en anordning, som icke, enligt stadsfullmäktiges förmenande, skulle ådraga kronan någon förlust, men deremot för en ändamålsenlig reglering vore för staden af högsta vigt.

Öfver ifrågavarande ansökning hade arméförvaltningen å fortifikationsdepartementet afgifvit utlåtande och dervid till en början erinrat, att samtliga kronans inom staden belägna tomter inköpts under början af adertonde århundradet mot de på sin tid för dylika tomter gällande pris för att användas för befästhingsändamål; att, då emellertid de ifrågasatta befästhingsarbetena icke kommit att utföras, tomterna utarrenderats mot en billig afgift; samt att arrendeafgifterna, som inbetaltes till fortifikationskassan och inginge till arrende-, jordskylds- och tomtöremedlen, vid legoaftalens utgång reglerats i förhållande till då i allmänhet gällande tomtlegor, men i allt fall icke varit oskäligen och ej så höga som de afgifter, hvilka betingats för enskilde egare eller Marstrands stad tillhöriga tomter. Då det emellertid vore af fördel för sökandena och staden att få friköpa tomterna, hvarigenom möjligheten såväl för en reglering af stadsplanen som för arrendato-

terna att inreda eller uppföra sådana byggnader, som för dem sjelfva och för Marstrand såsom badort skulle vara fördelaktiga, otvifvelaktigt skulle underlättas, och då flertalet af de inom stadens planlagda område befintliga kronotomter, äfven om den numera desarmerade fästningen Karlsten framdeles skulle komma att tagas i anspråk för försvarsväsendet, ej komme att användas för något försvarets omedelbara behof, hade arméförvaltningen, med hänsyn jemväl till de med förvaltningen af tomterna för kronans räkning förenade olägenheter, ansett sig kunna förorda bifall till framställningen med de inskränkningslikväl, att den rätt, kronan hade till de utanför den egentliga staden å Marstrandsön belägna tomter — hvilken rätt kunde närmare bedömas efter utgången af en nu pågående rättegång emellan kronan, å ena, samt Marstrands stad, å andra sidan — fortfarande blefve kronan bibehållen, samt att derjemte de inom staden befintliga tomterna n:is 2 och 3, 114 och 118, hvilka vore bebyggda med kronan tillhöriga hus och källare, äfvensom n:is 175, 176 och 177, omfattande berg vid hafsstranden och det af granit uppförda södra strandverket, från försäljningen undantoges. Det område, som tomterna n:is 2 och 3 omfattade, vore den enda staten tillhöriga plats, som lämpade sig till materialgård, derest vid eventuellt krigstillfälle vidtagandet af några försvarsanordningar skulle beslutas för att bereda tillfälligt skydd i hamnen för krigs- eller handelsfartyg, och byggnaden å tomten n:o 114 borde tills vidare bibehållas för in- kvarteringsändamål. Å tomten n:o 118 funnes uppförd en artilleri-departementet tillhörig källare, som af nämnda departement ansåges tills vidare böra bevaras; och då skäl ej föreläge för nedrifning af befästningsverken å tomterna n:is 175, 176 och 177, borde jemväl dessa tomter bibehållas.

För bestämmande af de till försäljning ifrågasatta tomternas läge och omfattning samt deras värden hade arméförvaltningen ansett nödigt dels att begära förordnande för landtmätare att revidera och, der så funnes nödigt, komplettera en år 1892 öfver Marstrand upprättad karta, i hvad den omfattade ifrågavarande tomter, äfvensom att, derest styckning eller förändring af äldre tomter för delarnes försäljning hvar för sig ansågs lämpligen böra ega rum, så beskaffad omreglering verkställa, dels ock att ombesörja värdering af tomterna. Efter vederbörligt förordnande hade kommissionslandtmätaren K. Reenstierna år 1897 verkställt den äskade landmäteriförrättningen samt deröfver affattat karta med beskrifning, som lagts till grund för en af tre personer derefter företagen värdering. Som emellertid dessa värderingsmän icke kunnat komma till någon enighet, samt de af majoriteten bestämda tomtvärdena

synts allt för höga, hade arméförvaltningen ombesörjt ny värdering genom en nämnd, bestående af nuvarande fortifikationsbefälhafvaren kaptenen Claes Grill, förordnad af arméförvaltningen, samt f. d. kaptenen greve Ph. von Schwerin och stadsfullmäktiges i Marstrand ordförande tullförvaltaren C. M. Olson, förordnade af Kongl. Maj:ts befallningshafvande, den sistnämnde såsom ombud för tomtarrendatorerna. De af denna nämnd enstämmigt tomterna åsatta värden hade arméförvaltningen funnit vara skäligen och böra läggas till grund för bestämmande af tomternas försäljningspris; och hade arméförvaltningen på grund af landtmäteriförrättningen och sistberörda värderingsförrättning låtit upprätta en skrifvelsen bilagd förteckning öfver de kronan tillhöriga, inom staden belägna tomter, som utan men för kronan kunde försälas.

Med stöd af det anförda och öfverlemnande berörda karta, beskrifning och värderingsinstrument hade arméförvaltningen hemställt, att Kongl. Maj:tt täcktes hos Riksdagen göra framställning, att de å förenämnda förteckning upptagna tomter i Marstrand måtte försälas mot ett pris för hvarje tomt, ej understigande det i förteckningen angifna värde, samt att försäljningssumman efter gäldande af försäljningskostnader måtte reserveras till framtida disposition af Riksdagen.

Jemte det departementschefen biträdde arméförvaltningens åsigt, att ifrågavarande tomter, såsom icke vidare för kronan behöfliga, lämpligen borde försälas, ville han i fråga om de tomterna åsatta värden, utgörande tillhoppa 45,083 kronor 15 öre, meddela, att såsom han af de till arméförvaltningen insända redogörelser öfver uppburna hyres- och arrendemedel i III. fortifikationsområdet inhemtad, de särskilda tomtvärdena vore i allmänhet högre än kapitalvärdet af de arrendeafgifter, som för tomterna erlades. Detta oaktadt kunde likväl med hänsyn såväl till de fördelar, som vore förenade med eganderätten till hus å egen grund i stad, som särskildt till de för staden Marstrand såsom för närvarande en modern badort säregna förhållanden, det med säkerhet påräknas att vid försäljning af tomterna erhålla de pris, som dem åsatts. Vid försäljningen syntes det böra iakttagas, att nuvarande innehafvare af en tomt finge vid afgifvande af lika köpeanbud som annan spekulant vara närmast berättigad att erhålla eganderätten till tomten.

Under åberopande af hvad han förut samma dag anført, angående proposition till Riksdagen om bildande af en fond för landtförsvarets byggnadsbehof och andra försvarsändamål, ansåge departementschefen,

att de medel, som vid försäljning af ifrågavarande tomter inflöte, borde till nämnda fond ingå.

Utskottet har icke haft något mot Kongl. Maj:ts ifrågavarande framställning att erinra, hvadan utskottet hemställer,

att hvad Kongl. Maj:t i förevarande hänseende föreslagit må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 18 april 1902.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.
